

KVINDERNES BYGNING

HVAD KAN DU HØRE OM:

KVINDERNES BYGNING (Dansk Kvindesamfund). Danmarks første bygning købt og drevet af kvinder for at fremme kvinders rettigheder i samfundet.

HVORFOR LIGE HER:

Det er huset i Slotsstræde 1, der i 1922 blev indviet til arbejdet med at give kvinder adgang til de rettigheder som før kun var mænds. Bygningen blev solgt i 1946

LYT eller LÆS lydvandringens tekst

LÆS MERE

KOLDING KOM FØRST, MEN KØBENHAVN VAREDE

LÆNGST:

I hovedstaden findes der stadig en Kvindernes Bygning. Den blev indviet i 1936, og det var tidens takt og tone dirigent, Emma Gad, der fik ideen. I huset på Niels Hemmingsensgade i København finder man blandt andet Dansk Kvindesamfund, Håndarbejdets fremme, og Kvindelige Kunstneres Samfund, som billedhuggeren Anne Marie Carl-Nielsen var med til at stifte i 1916. Hende finder du også her på ruten.

RETTE TIL AT HÆVE SIN LØN:

Adgang til uddannelse og til medbestemmelse i samfundet er måske de vigtigste rettigheder, kvinder har kæmpet for - blandt andet gennem Dansk Kvindesamfund. Men også mindre ting,

der kan lyde absurde i dag - som retten til at have et arbejde, retten til at hæve sin egen løn, og i øvrigt bestemme over sine egne penge. Gennem alle årene har forskellige kvindeorganisationer arbejdet for at give den ene halvdel af befolkningen adgang til det samme som den anden halvdel har haft eneret på. Dansk Kvindesamfund blev stiftet i 1871, og er Danmarks ældste. I dag arbejder den blandt andet med prostitution, traficking og vold mod kvinder.

THE WOMEN'S BUILDING

Det nærmeste man kommer Kvindernes bygning ude i resten af verden, er The Women's Building i San Francisco, Californien fra 1971. Bygningen rummer flere store internationale organisationer, der professionelt og globalt arbejder for kvinders rettigheder. De har jurister, lobbyister, kommunikationsmedarbejdere, og hvad der ellers kræves, for at komme i kontakt med magthavere. Derudover har mange mindre foreninger og organisationer lejet sig ind. Kvindernes bygning i Kolding og København er blandt verdens ældste.

LÆS: (lydvandringens tekst)

Kolding er den første by i Danmark, der kan indvie et hus, som udelukkende er målrettet kvinders interesser; Kvindernes Bygning. En lignende bygning er planlagt i København, men er lang tid undervejs.

Først 14 år efter bygningen i Kolding er indflytningsklar, kan de københavnske kvinder træde over tærsklen til deres eget hus. Kvindesamfundet i Kolding har i lang tid ønsket og kæmpet for den bygning. Sejren er berusende da den endelig står færdig, og indvielsesfesten varer fem dage.

Kvindernes bygning bliver indviet i 1922. På det tidspunkt er vi cirka 3 en halv million danskere. Vi ser det komiske par Fyrtårnet og Bivognen i biografen. Josef Stalin bliver første generaldirektør for det kommunistiske parti i Sovjetunionen. Danmark sætter kuldererekord med -19 grader.

Emma Gads takt og Tone er ny og spændende. Gifte kvinder får forældremyndighed på lige fod med mænd, og ret til at komme i betragtning som den der får forældremyndigheden ved skilsmisse.

Enhver, der er fyldt 65 år, kan få aldersrente. I over 20 år er beløbet lavere for enlige kvinder end for enlige mænd.

Kvindesagen - som især handler om valgret til rigsdagen - får mere og mere opmærksomhed. Dansk Kvindesamfund arbejder ihærdigt med kurser, der både kan klæde kvinder bedre på i forhold til deres roller i hjemmet såvel som i samfundet.

Der er brug for kurser om valgret, demokrati, mad og syning - og som noget nyt - seksualundervisning for både gifte og ugifte kvinder. Der er slet ikke lokaler nok til al den klogskab, og kvindesamfundet begynder at se sig om efter noget de kan kalde deres eget.

I 1918 foreslår formanden for kvindesamfundet, Helen Clay Petersen, at Koldingkredsen køber en bygning. Nu begynder en periode fuld af knaster og knuder.

Der ligger et godt hus i Slotsstræde. Det koster 45.000, men der skal også skaffes penge til ombygning og indretning. Der skal søges om lån, om støtte fra stat og kommune, og der skal findes kautionister.

Dansk Kvindesamfund i Kolding får byggetilladelse efter de tegninger, de har sendt til ministeriet. Så kommer det første

benspænd. Kvindesamfundet kan ikke få lov at opsige de nuværende lejere, før de har ejet bygningen i et år. Den næste lussing er ombygningen, der bliver meget dyrere end planlagt. Den koster faktisk det samme, som det kostede at købe huset. Nogle vil sælge huset igen. Nogle vil hæve huslejen. Nogle siger det nok skal gå. Huset er købt, ombygningen bliver betalt. I 1921 er der grundstensnedlæggelse.

Formand Helen Clay læser op af et dokument: "År 1921 efter Kristi fødsel, i Kong Christian den 10.s 9. regeringsår, nedlægges grundstenen til dette hus." Resten af dokumentet er navne på dem, der har været tættest på processen med at hive huset i land. Blandt andet bestyrelsesmedlemmerne i kvindesamfundet, og arkitekten.

Dokumentet slutter med et lille vers: "I dette Hus vi bygge, Skal virkes Haand i Haand, For Kvinders Maal og Lykke, I Pagt med Hjemmets Aand" Dokumentet, og dansk kvindesamfunds logo, bliver lagt i en blybeholder, der bliver loddet på stedet, og lagt ned i bygningens fundament.

Det ombyggede hus i Slotsgade 1 står i smukke røde mursten, rødt tag, og hvide, sprossede vinduer. Endelig, endelig, endelig kan den fem dage lange fest begynde.

Kvindernes bygning bliver officielt indviet den 15. juli, og formanden er så rørt at man næsten ikke kan forstå hvad hun siger. Der er sange og taler, bankende hjerter og jubel. Endelig har de plads! De har deres eget hus!

Der er blandt andet forstue, kursuslokale, fest og foredragssal med plads til 112 personer, og en lille flisebelagt gårdhave.

Årene går og bringer gode oplevelser. Men også gæld. Der er konstant udgifter, som der nu engang er med et hus, - og

næsten ingen indtægter. Helen Clay går af som formand i 1945. Året efter beslutter en nedslået generalforsamlingen at sælge Kvindernes bygning til Industriforeningen for 85.000 kr. Blybeholderen med dokumentet, der blev lagt ned i fundamentet, bliver fundet tilfældigt, da man mange år senere graver ud til en parkeringsplads.

I dag kan man ikke længere se det smukke hus som engang var Kvindernes stolte Bygning. Et firma ejer bygningen, og det har fået en ny facade. Men vi har historien. Om Danmarks første hus købt og ombygget af kvinder - for at fremme kvindesagen. Kvindernes Bygning i Kolding var rammen om vigtige erkendelser, erfaringer og diskussioner i 23 år.